

سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
ارتش جمهوری اسلامی ایران
انتشارات آتشبار

آخرین اسکادران

براساس خاطرات امیر سرتیپ دوم خلبان علیرضا جراح

نویسنده: مهدی بیابانگردی

سرشناسه:	بابا محمودی، مهدی، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآورنده:	آخرین اسکادران؛ بر اساس خاطرات امیر سرتیپ دوم خلبان علیرضا جراح / نویسنده مهدی بابا محمودی
مشخصات نشر:	تهران: سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران، انتشارات آنتشار، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری:	ص. ۳۶۴
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۶۲۲۸-۸۷-۲
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبا
موضوع:	جراح، علیرضا -- خاطرات
موضوع:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- خاطرات
موضوع:	Iran-Iraq War, ۱۹۸۰-۱۹۸۸ - Personal narratives
موضوع:	خلبانان‌های نظامی -- ایران -- خاطرات
موضوع:	Air pilots, Military -- Iran -- Diaries
موضوع:	سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران، انتشارات آنتشار
شناسه افزوده:	DSR ۱۶۲
رده پندی کنگ:	۹۵۵/۰۸۲۳۰۹۲
رده پندی دیربی:	۶۱۵۰۴۱۲
شماره کتابشناسی سی:	

آخرین اسکادران

نویسنده: مهدی بابا محمودی

ویراستاری: محمدرضا نولاری

کنترل نهایی: بهزاد میراحمدی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۲۲۸-۸۷-۲

طراح جلد: گروه هنری گنج جنگ

نوبت چاپ، سال چاپ: اول ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۵۰۰۰۰۰ ریال

ناشر: انتشارات آنتشار وابسته به سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران - شماره تماس: ۸۱۹۵۴۱۱۱

.....

برای تهیه کتاب از یکی از مبادی ارتباطی زیر اقدام نمایید.

شماره همراه: ۰۹۹۰۱۵۶۱۲۸۶

آدرس اینترنتی: WWW.GANJEJANG.COM/SHOP

صفحه اینستاگرامی: GANJEJANG

سخن ناشر

تاریخ ملل و تمدن‌ها از دیرباز همواره شاهد صحنه‌های نبرد متعددی بوده که هر کدام بخش مهمی از گنجینه خاطرات جمعی و گاه افتخارات آن ملت را به دوش می‌کشند. تمدن ایران‌زمین هم از این قاعده مستثنا نیست. خصوصاً در قرن اخیر ملت ما شاهد حوادث بزرگ و ماندگار بود که جنگ تحمیلی هشت‌ساله را باید تاثیرگذارترین آن حوادث دانست. اکنون که نزدیک به سه دهه از پایان جنگ می‌گذرد لزوم ثبت وقایع و حقایق آن دوران و ارائه تصاویر شفاف‌تر از آنچه در طول دهه‌ی اول پس از وقوع انقلاب رخ داد هر روز از کار می‌آید. یکی از مستندترین روش‌ها در ثبت تاریخ دوره معاصر مکتوب‌ساختن خاطرات کسانی است که به‌عنوان شاهد عینی، وقایع را به چشم دیده و در جریان اتفاقات بزرگ قرار گرفته‌اند.

فرماندهان و طراحان عملیات‌ها، رزمندگان که بخشی از سال‌های عمرشان را در میدان نبرد گذرانده‌اند، مردم عادی و ساکنین شهرهای جنگ‌زده که از یک‌طرف قربانیان اصلی و از طرف دیگر شاهدان بی‌واسطه حقایق به‌شمار می‌آیند. به‌هرحال توجه به ثبت خاطرات و اندوخته‌های هریک از این افراد مانند پیدا کردن بخشی از یک تابلوی خرابی که تکه بزرگ است که پس از کامل شدن می‌تواند تصویری بی‌نقص از یک واقعه خاص و ماندگار تاریخی را نمایش دهد.

از طرف دیگر پرداختن به تمام زوایای چنین واقعه عظیمی می‌تواند شبهات و تردیدهای موجود را هم تا حد امکان برطرف کند. بررسی یک

حادثه از منظر طراحان، مجریان و شاهدان باعث می‌شود تمام زوایا برای مخاطبان بازگو گردد و این امر جز با فراهم آوردن عزمی راسخ در جمع‌آوری خاطرات شفاهی و ثبت مشاهدات همه کسانی که آن روزها را به شکلی تجربه کرده‌اند میسر نخواهد بود. امید است تدوین و چاپ کتاب‌هایی که در همین راستا صورت می‌گیرد قدمی مؤثر و اثری ماندگار به‌منظور شناساندن فرهنگ و تاریخ دفاع مقدس به نسل‌های بعد باشد.

کتابی که پیش رو دارید، مجموعه خاطرات یکی از خلبانان فعال و جنگنده هشت سال جنگ تحمیلی است که حسب جوانی، اشتیاق به اینکه نزد قدیمی‌ترها به‌اصطلاح بودی، نشان دهد و همچنین تهاجمی شدن فوق تصور نیروی هوایی ارتش عراق، شاهد اتفاقات بدیع و جالبی بوده که ضمن خواندنی بودن، سندی است بر این‌که نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران تا آخرین روز و ساعت جنگ حتی باوجود همه محدودیت‌ها و تحریم‌ها! به جهت جذابیت این سری از خاطرات، در نزد شما خوانندگان به امید خدا در نظر داریم خاطرات امیر سرتیپ دوم خلدن میرضا جراح در دوران پس از جنگ را نیز در جلد دوم این اثر خدمت شما عزیزان تقدیم کنیم.

دین‌الافتخار

سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس آجا
سرتیپ دوم ستاد محمد رضا فولادی

فهرست

- ۱۵ ..... ورود به نیروی هوایی
- ۲۲ ..... یادی از معلمان شهید
- ۲۶ ..... شهادت استاد وثوق محمدی
- ۲۸ ..... خاطراتی از دوران آموزش
- ۳۲ ..... خاطرات عزیزان آموزش
- ۳۷ ..... دانشکده - بیان
- ۳۹ ..... شیپنت‌های داخل دانشکده
- ۴۵ ..... اتوبوس دانشکده
- ۴۷ ..... خواب‌سنگین هم‌دوره‌ای‌ها
- ۴۸ ..... سفر به مشهد
- ۵۶ ..... شوخی سر کلاس
- ۵۹ ..... خلاء ایجاد شده در نیروی هوایی به علت عدم تکمیل خلبان ...
- ۵۹ ..... بعد از انقلاب تا شروع جنگ
- ۶۴ ..... نحوه تقسیم خلبانان جدید در بین گردان‌های شکاری
- ۶۸ ..... حال و هوای بوشهر و آلت بوشهر
- ۱۱۷ ..... صبور بودن مردم ایران
- ۱۲۳ ..... تحریم نظامی قطعات پرمصرف جنگنده F-۱۴
- ۱۲۴ ..... فرار «احمد مرادی» به عراق و ماجراهای بعد از آن

- اولین درگیری با میراژهای عراقی ۱۴۷
- پاداش پیروزی‌های هوایی تأیید شده ۱۶۸
- دومین درگیری هوایی با میراژها ۱۷۰
- توان نیروی هوایی ارتش عراق در سال‌های پایانی جنگ ۱۹۰
- خطر در کمین خلبانان کم‌سواد ۲۴۷
- سوانح زمان - نگ ۲۵۱
- رودررو با MiG-۲ ..... ۲۶۸
- رویارویی در خلیج فارس ۲۸۳
- عشق به پرواز شکار ۳۰۲
- باورقی ۳۰۵
- تصاویر ۳۵۵